

<https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-18>
УДК 81'25:34:341.645.2(477)

В. О. Миргород

аспірантка 1-го року навчання,
кафедра перекладознавства імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
e-mail: violettamirgorod@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8742-1892>;

GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?user=GuD8AS0AAAAJ&hl=uk>;

RESEARCHGATE: <https://www.researchgate.net/profile/Violetta-Myrhorod>

А. П. Мартинюк

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; e-mail: a.p.martynyuk@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2804-3152>;

GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=sWGUJgcAAAAJ>;

RESEARCHGATE: https://www.researchgate.net/profile/Alla_Martynyuk.

ЕКСПЛІКАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АНГЛО-УКАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Статтю присвячено висвітленню проблеми англо-українського перекладу рішень Європейського суду з прав людини. Метою статті є виявлення ролі експлікації в досягненні комунікативно вдалого англо-українського перекладу рішень Європейського суду з прав людини. Завдання статті включають уточнення поняття експлікації як перекладацького рішення та встановлення і опис різновидів експлікації в аналізованому англо-українському перекладі. Об'єктом аналізу є експлікація як спосіб відтворення змісту оригінального англійського юридичного терміну українською мовою, а предметом – різновиди експлікації, виявлені в англо-українському перекладі рішень Європейського суду з прав людини. Матеріалом для аналізу служать приклади експлікації в англо-українському перекладі рішень Європейського суду з прав людини. Новизна роботи полягає в системному аналізі експлікації як вияву розгортання граматичної структури юридичного терміну при перекладі, що є свідченням нестабільності/становлення терміносистеми мови перекладу. В результаті дослідження розмежовано три різновиди експлікації: лексичну (заміну гіпероніма гіпонімом), лексико-граматичну (розподіл значення однієї структурної одиниці між кількома одиницями та додавання нових одиниць) і граматичну (поділ складних речень на прості і розширення/підвищення статусу фрази до рівня підрядного речення). Отримані дані свідчать, що структурна організація української юридичної терміносистеми на сучасному етапі є динамічним індикатором її поступового переходу від фази становлення до стадії зрілості, від розгортання граматичної структури та полісемії, що притаманні сучасному етапу, до структурної еквівалентності та термінологічної стійкості, чого вимагають успішна гармонізація українського законодавства з міжнародними стандартами та формування самодостатньої, стабільної мовної системи права. Перспективи дослідження вбачаємо в залученні можливостей корпусної лінгвістики для верифікації висловлених положень.

Ключові слова: граматична експлікація, лексико-граматична експлікація, лексична експлікація, переклад, становлення терміносистеми, юридичний термін.

Як цитувати: Миргород, В., & Мартинюк, А. (2026). Експлікація як спосіб відтворення юридичної термінології в англо-українському перекладі рішень європейського суду з прав людини. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*, 103, 153–158. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-18>

In cites: Myrhorod, V., & Martynyuk, A. (2026). Explication as a means of rendering legal terminology in the English–Ukrainian translation of judgments of the European Court of Human Rights. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, 103, 153–158. <https://doi.org/10.26565/2786-5312-2026-103-18> (in Ukrainian)

1. ВСТУП

Проблема англо-українського перекладу рішень Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) набуває все більшої актуальності по мірі інтеграції України в Європейський простір. Хоча офіційними мовами ЄСПЛ є лише англійська та французька, питання доступності рішень національними мовами стало критичним для забезпечення легітимності рішень та реалізації принципу субсидіарності, згідно з яким наявні проблеми мають вирішуватися вже на найближчому до громадян, місцевому рівні. Переклад у системі захисту прав людини є не просто технічним посередником, а складним політичним механізмом, який визначає рівень взаємодії між європейським правосуддям та національними спільнотами, впливаючи на ефективність впровадження стандартів Конвенції на місцях [13].

Проблеми перекладу рішень ЄСПЛ посідають значне місце в дослідженнях зарубіжних вчених, які зосереджуються на еволюції політичної значущості такого перекладу [13], його об'єктивних і суб'єктивних труднощах [10; 20], а також балансі між буквальністю і вільністю перекладацьких інтерпретацій [11; 19]. Щодо власне англо-українського перекладу рішень ЄСПЛ, ця проблема наразі є малодослідженою. Окремі роботи присвячені організаційно-правовим питанням такого перекладу [1] і огляду його стилістичних труднощів та шляхів їх подолання [5]. Проте системного аналізу юридичних термінів англо-українського перекладу рішень ЄСПЛ ще не здійснювалося.

Метою цієї статті є виявлення ролі експлікації в досягненні комунікативно вдалого англо-українського перекладу рішень ЄСПЛ.

Завдання статті включають:

- 1) уточнення поняття експлікації як перекладацького рішення;
- 2) встановлення і опис різновидів експлікації в аналізованому англо-українському перекладі.

Об'єктом вивчення є експлікація як спосіб відтворення змісту оригінального англомовного юридичного терміну українською мовою, а предметом – різновиди експлікації, виявлені в англо-українському перекладі рішень ЄСПЛ.

Матеріалом аналізу слугують 100 прикладів експлікації в англо-українському перекладі рішень ЄСПЛ, відібраних вручну з трьох рішень ЄСПЛ та їх українських перекладів: рішення ЄСПЛ від 25 березня 2021 р у справі «Александровська проти України» (Aleksandrovskaya v. Ukraine) [8; 2], рішення ЄСПЛ від 08 лютого 2024 р. у справі «Богдан проти України» (Bogdan v. Ukraine) [9; 3], рішення ЄСПЛ від 15 вересня 2022 р. у справі «О.М. і Д.С. проти України» (O.M. and D.S. v. Ukraine) [10; 4].

Внаслідок інтеграційних процесів, що зумовлюють активний переклад міжнародно-правових документів і сприяють гармонізації законодавства, українська юридична терміносистема упродовж

останніх десятиліть перебуває у фазі інтенсивного розвитку. У цих умовах структурна варіативність термінів, їхня полісемантичність та конкуренція моделей номінації стають не випадковими явищами, а закономірними проявами становлення системи.

Новизна роботи полягає в тому, що вперше детальному аналізу піддається експлікація, яка є виявом розгортання граматичної структури юридичного терміну при перекладі, що є свідченням нестійкості/становлення терміносистеми мови перекладу. Цей висновок впливає із загальних закономірностей розвитку мовних систем: граматикизації (процесу перетворення повнозначних мовних структур в семантично збіднілі) [12] і лексикалізації (формуванням нових семантичних структур) [9] у процесі переходу від вмотивованих до невмотивованих висловів шляхом злиття морфем [7; 18], тобто згортання граматичної структури.

2. РІЗНОВИДИ ЕКСПЛІКАЦІЇ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Теоретико-методологічні основи дослідження. Стаття базується на засадах традиційного структурно-семантичного підходу до аналізу перекладу і залучає перекладознавчі поняття, обґрунтовані представниками цього підходу, зокрема поняття експлікації.

У своєму глосарії термінів Ж. П. Віне та Ж. Дербельне визначають експлікацію як «...стилістичний прийом перекладу, що полягає у роз'ясненні імпліцитних (прихованих) елементів мови оригіналу, які є очевидними з контексту або ситуації» [21, с. 344].

К. Клауді надає своє визначення експлікації як стратегії, за допомогою якої текстові одиниці вихідного тексту (тобто слова, фрази, включаючи метафори, порівняння, ідіоми або фразові дієслова, а також речення та абзаци) піддаються парафразуванню, модифікаціям, замінам, що задіяють різні мовні рівні, зокрема семантичний, синтаксичний, текстовий та прагматичний, що зумовлено розбіжностями між мовою оригіналу та мовою перекладу або необхідністю усунення лексичної та/або синтаксичної неоднозначності в цільовому тексті [14].

В іншій роботі К. Клауді виокремлює п'ять проявів експлікації, які перекладачі можуть використовувати як стратегії перекладу, а саме: 1) заміну гіпероніма (більш загального терміну) у мові оригіналу гіпонімом (терміном, що позначає вужче поняття) у мові перекладу; 2) розподіл значення одного виразу або слова мови оригіналу між кількома одиницями в мові перекладу; 3) введення нових змістовних елементів у цільовому тексті для усунення неоднозначності елемента, присутнього у вихідному тексті; 4) поділ речень вихідного тексту на два або більше речень у цільовому тексті; 5) розширення або підвищення статусу фрази у вихідному тексті

до рівня підрядного чи самостійного речення у цільовому тексті [15, с. 16].

Запропонована класифікація вимагає доопрацювання, оскільки не розрізняє лексичних, лексико-граматичних і власне граматичних трансформацій, з одного боку, а з іншого боку, не враховує того, що виокремлені класифікаційні рубрики можуть перетинатися через «розмитість» критеріїв їх виокремлення.

Заміна гіпероніма гіпонімом є **лексичною експлікацією**, яка реалізується шляхом застосування перекладацької трансформації *конкретизації*, що уточнює вихідний термін, спрямовуючи інтерпретацію реципієнтів в необхідне русло. Наприклад:

*The applicant emphasised that each **decision** had referred to Article 176 § 5 of the CCP barring courts from applying non-custodial measures.* [8]

*Заявниця наголосила, що у кожній **ухвалі** робилось посилання на частину п'яту статті 176 КПК України, яка забороняла судам застосовувати заборонні заходи, не пов'язані з триманням під вартою.* [2]

Англомовний юридичний термін *decision* є полісемантичним (має кілька українськомовних відповідників – *судове рішення/рішення суду, постанова, ухвала, висновок, вирок*) і, відповідно, є більш загальним, ніж термін, обраний перекладачем. Іншим прикладом є *abuse of power* – *зловживання службовим становищем*, де полісемантичний термін *power* відтворено гіпонімом *службовим становище*.

Гіперонім не завжди передається словом, а може бути вираженим і словосполученням, і переклад такого терміну може потребувати **лексико-граматичної експлікації**. Наприклад:

*In his decision, the prosecutor summarised the statements by the **pre-trial detention facility's** medical staff and the records confirming their previous statements.* [9]

*У постанові прокурор узагальнив показання медичних працівників **слідчого ізолятора** та документи, які підтверджували їхні попередні показання.* [3]

Термін *pre-trial detention facility*, виражений трикомпонентним атрибутивним словосполученням, є полісемантичним і має кілька варіантів перекладу, серед яких *місце попереднього ув'язнення* або *місце попереднього тримання під вартою*. Перекладач обрав найбільш часто вживаний, усталений термін *слідчий ізолятор* (в термінології П. Ньюмарка – «офіційний або загальноприйнятий переклад інституційного терміну» [16, с. 89]), який відображає специфіку організаційної структури наших правоохоронних органів. У семантичному сенсі цей відповідник є гіпонімом стосовно оригіналу, а у структурному – демонструє згортання граматичної структури, оскільки містить лише два компоненти.

Розподіл значення одного виразу або слова мови оригіналу між кількома одиницями в мові перекладу також слід вважати лексико-граматичною

експлікацією, яка, як правило, пов'язана із розгортанням граматичної структури, а також іншими граматичними змінами, а саме: слово → словосполучення, наприклад, *application* – *подання індивідуальної заяви*, *abuse of power* – *зловживання службовим становищем*, *relevant authority in charge of the case* – *відповідний орган державної влади, у провадженні якого перебуває справа*; складне слово → словосполучення з перестановкою, наприклад, *protection-sensitive screening* – *перевірка з урахуванням вимог чийогось захисту*; частина складного слова → підрядне речення з перестановкою, наприклад, *asylum-seekers* – *особи, які шукають притулку*. В окремих випадках значення двокомпонентного підрядного словосполучення передається багатоконпонентним сурядним словосполученням, яке містить антецедент підрядного означального речення: *asylum procedure* – *вирішення у встановленому порядку питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту*.

Введення нових змістовних елементів у цільовому тексті для усунення неоднозначності елемента, присутнього у вихідному тексті, також є лексико-граматичною трансформацією *додавання*, яка, водночас, і привносить новий зміст за допомогою доданих слів, і перебудовує граматичну структуру вихідного тексту. Наприклад, у перекладі *Article 3 – стаття 3 Конвенції* додано означення *Конвенції*, яке уточнює смисл оригінального виразу, прив'язуючи його до контексту. У перекладі *persons entering the country* – *особи, які мають намір перетнути державний кордон України* компонент *entering* відтворюється з додаванням інформації про те, що особи власне не перетинають, а лише планують перетнути кордон, а означення *України* додає назву країни перетину кордону.

Поділ речень вихідного тексту на два або більше речень у цільовому тексті є суто **граматичною експлікацією**, оскільки лише полегшує сприйняття наявної в тексті інформації за допомогою спрощення синтаксичної структури, не додаючи нової інформації:

*It further added that the applicant's son lived in Russia and maintained relations with her, that she had managerial skills, a certain reputation and was popular in the Kharkiv Region, and that she had been a member of parliament and the regional secretary of the **Communist Party**; those circumstances were sufficient to make one believe that, if at large, she might abscond, influence witnesses or otherwise obstruct the proceedings* [2].

Він також додав, що син заявниці проживав у Російській Федерації і підтримував з нею стосунки, що вона мала організаторські здібності, певну репутацію і популярність у Харківській області, а також те, що вона була народним депутатом Верховної Ради України та секретарем обласного комітету «Комуністичної партії України». Цих обставин було достатньо, аби переконатися, що у випадку її пере-

бування на волі вона могла переховуватися, впливати на свідків або іншим чином перешкоджати провадженню [6].

Розширення або підвищення статусу фрази у вихідному тексті до рівня підрядного чи самостійного речення у цільовому тексті також є суто граматичною трансформацією, необхідність якої спричиняється незбіжністю граматичних структур мов оригіналу і перекладу. Наприклад, у перекладі *treatment breaching Article 3 – поводження, яке становить порушення статті 3 Конвенції* та *persons entering the country – особи, які мають намір перетнути державний кордон України* Participle I *breaching* та *entering* відтворюється за допомогою означальних речень. Це перекладацьке рішення зумовлюється розбіжністю граматичної структури мов оригіналу і перекладу і не надає нової інформації, а лише подає інформацію, що міститься у вихідних виразах, за допомогою інших граматичних конструкцій.

Інші приклади розширення або підвищення статусу фрази у вихідному тексті до рівня підрядного чи самостійного речення у цільовому тексті представлені нижче:

Foreigners and stateless persons without a command of the language used in court and without sufficient means to pay for the assistance of an interpreter, had to be provided with such assistance free of charge. [17]

Іноземці та особи без громадянства, які не володіли мовою судочинства, і не були спроможні оплатити послуги перекладача, мали забезпечуватись такими послугами безкоштовно. [4]

Thus, the SBGS has limited capacity to identify persons with international protection needs, as well as other vulnerable persons, such as victims of trafficking, among the flow of migrants and to prevent their refoulement. [17]

Таким чином, здатність ДПСУ виявляти серед потоку мігрантів осіб, які потребують міжнародного захисту, а також інші категорії незахищені

них осіб, такі як постраждали від торгівлі людьми, та запобігати їхньому висланню, є обмеженою. [4]

Означення *without a command of the language used in court* та *with international protection needs*, виражені словосполученнями з прийменниками *with/without*, не мають еквівалентних граматичних структур в українській мові і, зазвичай, передається означальними реченнями, що і пояснює вибір перекладача.

3. ВИСНОВКИ

На прикладі рішень ЄСПЛ стає очевидним, що переклад юридичного тексту в українському правовому полі функціонує не лише як технічне відтворення оригіналу, а як складний когнітивно-комунікативний процес адаптації.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що структурна організація української юридичної терміносистеми на сучасному етапі є динамічним індикатором її поступового переходу від фази становлення до стадії зрілості, від розгортання граматичної структури та полісемії, що притаманні сучасному етапу, до структурної еквівалентності та термінологічної стійкості, чого вимагають успішна гармонізація українського законодавства з міжнародними стандартами та формування самодостатньої, стабільної мовної системи права.

Використання стратегій експлікації нівелюють термінологічні лакуни та усувають семантичну неоднозначність, притаманні періоду розвитку терміносистеми. Результати дослідження дозволяють розмежувати три різновиди експлікації: лексичну (заміну гіпероніма гіпонімом), лексико-граматичну (розподіл значення однієї структурної одиниці між кількома одиницями та додавання нових одиниць) і граматичну (поділ речень та розширення/підвищення статусу фрази до рівня підрядного речення).

Перспективи дослідження вбачаємо в залученні можливостей корпусної лінгвістики для верифікації висловлених положень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Джуська, А., & Гнедкова, О. (2021). Переклад рішень Європейського суду з прав людини в Україні: організаційно-правові аспекти. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 32(71), 6(3), 36–40. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-3/07>
2. *Справа «Александровська проти України»*. (2021). Рішення ЄСПЛ від 25 березня 2021 р. Переклад Міністерства юстиції України. Відновлено з: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f73#Text
3. *Справа «Богдан проти України»*. (2024). Рішення ЄСПЛ від 08 лютого 2024 р. Переклад Міністерства юстиції України. Відновлено з: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_j94#Text
4. *Справа «О.М. і Д.С. проти України»*. (2022). Рішення ЄСПЛ від 15 вересня 2022 р. Переклад Міністерства юстиції України. Відновлено з: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_i40#Text
5. Сухина, О., & Лобода, Ю. (2019). Специфіка перекладу судових рішень Європейського суду з прав людини. *Південний архів*, 78, 116–120. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2019-78-22>
6. *Aleksandrovskaya v. Ukraine, No. 001-208759, ECHR* (25 March 2021). Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-208759>
7. Brinton, L. J., & Traugott, E. C. (2005). *Lexicalization and language change*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
8. *Bogdan v. Ukraine, No. 001-117921, ECHR* (8 February 2024). Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-117921%22%5D%7D>

9. Bybee, J. (2012). Domain-general processes as the basis for grammar. In M. Tallerman & K. R. Gibson (Eds.), *The Oxford handbook of language evolution* (pp. 528–536). Oxford, UK: Oxford University Press.
10. Cosmulescu, A. M. (2021). Views on the complexity of legal translation. *Romanian Journal of English Studies*, 18, 134–144.
11. Garzone, G. (1999). The translation of legal texts: A functional approach in a pragmatic perspective. *Textus*, 12(2), 391–408.
12. Heine, B., Claudi, U., & Hünnemeyer, F. (1991). *Grammaticalization: A conceptual framework*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
13. Kjær, A. L. (2019). Translation of judgments of the European Court of Human Rights into non-official languages: The politics and practice of European multilingualism. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3478529>
14. Klaudy, K. (1998). Explication. In M. Baker (Ed.), *Routledge encyclopedia of translation studies* (p. 81). London, UK: Routledge.
15. Klaudy, K., & Károly, K. (2005). Implication in translation: An empirical justification of operational asymmetry in translation. *Across Languages and Cultures*, 6(1), 13–28. <https://doi.org/10.1556/Acr.6.2005.1.2>
16. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Shanghai, China: Shanghai Foreign Language Education Press.
17. O.M. and D.S. v. Ukraine, no. 001-219197, ECHR (15 September 2022). Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-219197%22%5D%7D>
18. Pelkey, J. (2023). Embodiment and language. *WIREs Cognitive Science*, 14(5). <https://doi.org/10.1002/wcs.1649>
19. Sarčević, S. (2000). Legal translation and translation theory: A receiver-oriented approach. In *Legal translation: History, theory/ies and practice* (International Colloquium, University of Geneva, pp. 17–19).
20. Särmaşiu, A.-M. (2021). Challenges of legal translation: Specific problems and strategies identified through a virtual workshop. *Professional Communication and Translation Studies*, 14, 158–167.
21. Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation*. Amsterdam/Philadelphia, PA: John Benjamins.

Конфлікт інтересів: автори засвідчують, що, незважаючи на те, що один із авторів статті є членом редакційної колегії цього журналу, процес рецензування, прийняття рішення щодо публікації та редагування проводилися незалежно, без його участі чи впливу. Будь-які потенційні конфлікти інтересів були повністю усунені шляхом зовнішнього контролю процесу.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2026

Стаття рекомендована до друку 22.04.2026

Стаття опублікована 29.05.2026

Violetta Mirgorod – first-year postgraduate student at Mykola Lukash Translation Studies Department of V. N. Karazin Kharkiv National University; violettamirgorod@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8742-1892>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com/citations?user=GuD8AS0AAAAJ&hl=uk>; RESEARCHGATE: <https://www.researchgate.net/profile/Violetta-Myrhorod>

Alla Martynyuk – Doctor of Philology, Professor, Professor at Mykola Lukash Translation Studies Department of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: a.p.martynyuk@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2804-3152>; GOOGLE SCHOLAR: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=sWGUJgcAAAAJ>; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Alla_Martynyuk

EXPLICITATION AS A MEANS OF RENDERING LEGAL TERMINOLOGY IN THE ENGLISH–UKRAINIAN TRANSLATION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

The article highlights the problem of English-Ukrainian translation of judgments of the European Court of Human Rights. The aim of the article is to identify the role of explication in achieving communicatively effective English-Ukrainian translation of the judgments of the European Court of Human Rights. The objectives of the article include clarifying the concept of explication as a translation solution and identifying and describing the types of explication in the analyzed English-Ukrainian translation. The object of the analysis is explication as a method of rendering the meaning of an original English-language legal term in Ukrainian, while the subject presupposes identifying the types of explication in the English-Ukrainian translation of judgments of the European Court of Human Rights. The material for the analysis consists of examples of explication in the English-Ukrainian translation of judgments of the European Court of Human Rights. The novelty of the study lies in the systematic analysis of explication as a manifestation of the expansion of the grammatical structure of a legal term in translation, which indicates the instability and ongoing formation of the terminological system of the target language. As a result of the study, three types of explication are distinguished: lexical (replacement of a hyperonym with a hyponym), lexico-grammatical (distribution of the meaning of one structural unit among several units and the addition of new units), and grammatical (division of sentences and expansion or elevation of the status of a phrase to the level of a subordinate clause). The obtained data prove that the structural organization of the current state of Ukrainian legal terminological system is a dynamic indicator of its gradual transition from the phase of formation to the stage of maturity – from the expansion of grammatical structure and polysemy, characteristic

of the current stage, to structural equivalence and terminological stability. Such development is required for the successful harmonization of Ukrainian legislation with international standards and for the formation of a self-sufficient, stable legal language system. Prospects for further research are seen in the use of corpus linguistics tools to verify the proposed assumptions.

Key words: formation of a terminological system, grammatical explicitation, legal term, lexical explicitation, lexico-grammatical explicitation, translation.

REFERENCES

1. Dzhuska, A., & Hniedkova, O. (2021). Pereklad rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v Ukraini: orhanizatsiino-pravovi aspekty [Translation of judgments of the European Court of Human Rights in Ukraine: Organizational and legal aspects]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 32(71), 6(3), 36–40. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.6-3/07>
2. *Aleksandrovskaya v. Ukraine*, No. 001-208759, ECHR (2021). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974-f73#Text>
3. *Bogdan v. Ukraine*, No. 001-117921, ECHR (2024). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_j94#Text
4. *O.M. and D.S. v. Ukraine*, No. 001-219197, ECHR (2022). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_i40#Text
5. Sukhyna, O., & Loboda, Yu. (2019). Spetsyfika perekladu sudovykh rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [Specific features of translating judgments of the European Court of Human Rights]. *Pivdennyi arkhiv*, 78, 116–120. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2019-78-22>
6. *Aleksandrovskaya v. Ukraine*, No. 001-208759, ECHR (25 March 2021). Retrieved from <https://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-208759>
7. Brinton, L. J., & Traugott, E. C. (2005). *Lexicalization and language change*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
8. *Bogdan v. Ukraine*, No. 001-117921, ECHR (8 February 2024). Retrieved from <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-117921%22>
9. Bybee, J. (2012). Domain-general processes as the basis for grammar. In M. Tallerman & K. R. Gibson (Eds.), *The Oxford handbook of language evolution* (pp. 528–536). Oxford, UK: Oxford University Press.
10. Cosmulescu, A. M. (2021). Views on the complexity of legal translation. *Romanian Journal of English Studies*, 18, 134–144.
11. Garzone, G. (1999). The translation of legal texts: A functional approach in a pragmatic perspective. *Textus*, 12(2), 391–408.
12. Heine, B., Claudi, U., & Hünnemeyer, F. (1991). *Grammaticalization: A conceptual framework*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
13. Kjær, A. L. (2019). Translation of judgments of the European Court of Human Rights into non-official languages: The politics and practice of European multilingualism. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3478529>
14. Klaudy, K. (1998). Explication. In M. Baker (Ed.), *Routledge encyclopedia of translation studies* (p. 81). London, UK: Routledge.
15. Klaudy, K., & Károly, K. (2005). Implication in translation: An empirical justification of operational asymmetry in translation. *Across Languages and Cultures*, 6(1), 13–28. <https://doi.org/10.1556/Acr.6.2005.1.2>
16. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Shanghai, China: Shanghai Foreign Language Education Press.
17. *O.M. and D.S. v. Ukraine*, no. 001-219197, ECHR (15 September 2022). Retrieved from <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-219197%22>
18. Pelkey, J. (2023). Embodiment and language. *WIREs Cognitive Science*, 14(5). <https://doi.org/10.1002/wcs.1649>
19. Sarčević, S. (2000). Legal translation and translation theory: A receiver-oriented approach. In *Legal translation: History, theory/ies and practice* (International Colloquium, University of Geneva, pp. 17–19).
20. Sărmaşiu, A.-M. (2021). Challenges of legal translation: Specific problems and strategies identified through a virtual workshop. *Professional Communication and Translation Studies*, 14, 158–167.
21. Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Conflict of Interest: The author certifies that, although the author of the article is a member of the editorial board of this journal, the peer review, publication decision, and editorial processes were conducted independently, without their participation or influence. Any potential conflicts of interest were fully mitigated through external oversight of the process.

The article was received by the editors 16.03.2026

The article was recommended for printing 22.04.2026

The article was published 29.05.2026